

LAUSUNTO

Puheenvuoro kansallisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman valmistelusta, teemana "perusoikeudet ja digitalisaatio"

Effi - Electronic Frontier Finland ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksiään teemasta "perusoikeudet ja digitalisaatio" kansallisen ihmisoikeustoimintaohjelman valmistelun yhteydessä.

Aiemmassa, 3.2.2016 päivätyssä perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman valmistelua koskevassa puheenvuorossaan Effi katsoi, että "yksityisyyden suoja, tietosuoja ja viestintäsalaisuus on otettava Suomen ihmisoikeuspolitiikan yhdeksi painopisteeksi".¹ Effi pitääkin hyvänä, että toimintaohjelman yhdeksi painopisteeksi on otettu "perusoikeudet ja digitalisaatio".

Aiemmassa puheenvuorossaan Effi ehdotti, että "yksityisyyden suojan, tietosuojan ja viestintäsalaisuuden toteutumisesta on tehtävä kotimainen selvitys, jossa tätä kokonaisuutta käsitellään tietoyhteiskunnan keskeisenä ihmisoikeuskysymyksenä". Tällaisen selvityksen tekemisessä olisi mahdollista hyödyntää Suomessa sekä yrityksissä että yliopistosektorilla olevaa vankkaa tietosuojan ja kyberturvallisuuden asiantuntemusta.

Aiemmassa puheenvuorossaan Effi huomautti, että EU:n perusoikeusvirastolla on meneillään hanke, jossa selvitetään valtioiden massavalvontaa ja verkkovakoilua ja niiden oikeusturvatakeita. Hankkeen loppuraportti ilmestyy vuonna 2017. Loppuraportin ilmestyttyä viranomaisten pitäisi tehdä Suomessa selvitys, jossa arvioitaisiin raportin johtopäätöksiä Suomen ja suomalaisiin kohdistuvien uhkien näkökulmasta.

Yhdeksi teemaksi toimintaohjelman valmistelussa on otettu ihmisoikeuskasvatus. "Perusoikeudet ja digitalisaatio" -teeman pitäisi näkyä myös ihmisoikeuskasvatuksessa.

Perusoikeuksien ja digitalisaation näkökulmasta yksi ihmisoikeuskasvatuksen ja laajemman tiedotuksen ja keskustelun kohde tulisi olla EU:n uusi tietosuoja-asetus. Asetus korvanee merkittävän osan kansallisesta tietosuojalainsäädännöstä. Harvoin EU-lainsäädäntö korvaa näin suoraan kansallista lainsäädäntöä alalla, joka koskettaa ihmisten arkipäivää yhtä suuresti. EU-asetuksen mukaisten käytäntöjen levittäminen yrityksiin, järjestökenttään ja kansalaisille on suuri työ. Tietosuojavaltuutetun toimiston resurssit ovat hyvin tiukoilla ja tuskin riittävät tehtävän tyydyttävään suorittamiseen. Työtä pitää tehdä laajemmalla joukolla.²

Digitaalisten perusoikeuksien osalta tarvittaisiin varmasti kasvatusta kaikissa kansalaispiireissä. Yksi hyvä painopiste olisivat koulut - sekä opettajat että oppilaat. Olisi syytä painottaa

1 https://effi.org/system/files?file=effi_ihmisoikeustoimintaohjelma.pdf

2 <http://tietosuoja.fi/fi/index/euntietosujauudistus.html>

koulutuksessa myös sellaisia ammattialoja, jotka ovat paljon tekemisissä tietosuojakysymysten kanssa, kuten sosiaali- ja terveysala. Tämä korostuu erityisesti sote-uudistuksen myllätessä organisaatioita lähivuosina. Tässä voitaisiin löytää kumppanuuksia vaikkapa viranomaisten ja työntekijäjärjestöjen kesken.

Eräs työkalu päättäjien, viranomaisten ja keskeisten etujärjestöjen avuksi voisi olla Effin eurooppalaisen kattojärjestön EDRin The Charter of Digital Rights eli digitaalinen perusoikeuskirja. Yksi hanke voisi olla tämän suomentaminen ja sen sisältöön liittyvä koulutus.³

Digitaalisten palveluiden saavutettavuus ja esteettömyys on erittäin tärkeä aihekokonaisuus. Aihepiiriä on käsitelty Effin 11.5.2016 eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle antamassa lausunnossa hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista.⁴

Vihapuheeseen puuttumisessa lainsäädäntöä ei tule kiristää, koska se on jo nyt osittain varsin tulkinnanvaraista. Tulisi keskittyä yhteistyöhön keskeisten mediatalojen kanssa, koska se, mitä suuret mediat sallivat keskustelupalstoillaan, vaikuttaa verkkokeskustelujen yleiseen ilmapiiriin huomattavasti. Googlen ja Facebookin kaltaisten ylikansallisten suuryritysten kanssa neuvotteluja vihapuheeseen liittyen on käyty EU-tasolla, mikä lieneekin sopivinta.

Effi ry:n puolesta

Ahto Apajalahti
Hallituksen jäsen

---

3 https://edri.org/wp-content/uploads/2014/06/EDRi_DigitalRightsCharter_web.pdf

4 <https://effi.org/lausunnot/asiointi-HE59-2016-05-11.html>